

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., féltre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítónak egy évre 8 kor.) Egyes száma ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

Bőjti körlevelek.

(+) A lélek alázata a tökéletesedés útjára vezet. Minden erkölcsi erő kifejtés, mely ezen az uton az anyagi s érzéki örömek csalogató varázsát közömbösíti s izzó szenvedélyek lázadó ökölszorítását imára kulcsolódó kezek példamutatásával, szíveket vonzó áhitattal megadásra szelidíti: egy-egy ágát törí le az uralkodó emberi gőg büszke koronájának.

A lelkek tanítója, erkölcsi uton irányítója, az igazi, szép, nemes emberi élet bölcs vezérleje: az egyház a hivságos farsangi napok végén int, buzdít a lelki megújulásra s főpapjai magasztos szózatokban hívják a hivatást az alázatosság, a tökéletesedés útjára.

Ha valaha, ez időszakban, népek élet-halálharcában, nemzedékek vérvullatú túsá-jában, milliónyi életáldozat döntő pillana-taiban kell megszívlelniök mindenkinek a béke örök, nagy Istenének, az immár el-következett bőjti szent napokban emberek békessége, boldog életéért keresztutra in-duló Istenembernek tanítását, az Ő egyháza főpapjainak intő, oktató s buzdító írását.

E háborus idők forgatagában, amikor a dicsőség sugárfényes magasságáig tör fel a hazaszeretet hatalmas erőfejtése és sok-

sok fajtulajdonságunknak szépsége — annyi, meg annyi embert vonz az anyagi boldo-gulás s annyi meg annyi embert sorvaszt a mámorba fullasztó gyönyörök olthatatlan szomja. Ebben a forgatagban hányan és hányan hallatlanná teszik a harangok hívó szavát, látatlanná a templomok nyitott ajta-ját s észrevétlenné a sok százezernek lelki följulását, szívbeli megnyugvását, akik a veszteségeknek rettenetes zivatárában egye-dül az élet oltalmazójánál kereshettek s találtak vigasztaló menedéket.

Mindenkire, de különösen azokra száll-nak ez üdvösség útjára hívó, büntől való menekésre buzdító, lelki alázatosságra intő főpapi szózatok, akik az aranyimádás mam-mon-kultuszában sápadoznak, akik lelki és testi épiséget sorvasztó gyönyörökre szomju-hoznak. Arany helyett aranyat, a belső meg-nyugvást helyett a megfűtött lélek üdvös-séges örömeinek drágagyöngyeit ígérnek ezek az írásba foglalt tanítások. Amelyek, hogy lélekmentő s erkölcsi vonatkozásban nem-zetmentő kincseket tartalmaznak, bizonyítja a jóindulatú készség a hivatásos sajtó ré-széről, amellyel a körleveleket kivonatolva bár, de szépségeikre figyelmeztetően, köz-kincské teszi. Észre véve, hogy támaszai ezek a jóknak, az eleven, tiszta lelkeknek

s vigasztaló, gyógyító balsamai a sebzett szíveknek. A krisztusi hitnek, az égi ma-gasság felé szárnyaltató szeretetnek tiszta, hófehér ruhája övez ezekben az írásokban minden oktatást, minden malasztos intel-met s a lelki távassz szépségét, boldogságát hirdető gondolatokat.

Nincs a háborus életnek szép jelen-sége, melyet öröm szavaival ne hirdetné-nek, de viszont nincs szenvedése, fájdalma, rútsága, bűne, mely meg ne találna bennük a kíntól égő sebek enyhítő olaját s a té-velygő lélek tisztító forrását. Nincs a há-borus nemzeti s társadalmi életnek olyan üdvös, olyan könyörületesség mozgalma, — vonatkozzék bár rokkantak, hadisegélyesek, hadiárvák, vérfertőzött betegek ügyére, — amelyre ajánlás, utmutató tanácsadás, tá-mogató buzdítás ne sugárzana ezekből az írásokból. A pápa új békeszózatja is össze-vág a magyar püspökök bőjti pásztorleve-leivel s mintha a szent ihlettől sugalmazott szép szavakban, eszmékben, mélységes hit-ből támadó s mélységes, cselekvő hitre vonzó intelmekben a tanítóegyház fonséges, szét-áradó, üdvösségre hívó, békességre kérő nagy szeretete ragyogna. Főlényesen, ha-talmasan, áthatva az isteni vigasztalás ma-lasztjától: „Jöjjetek hozzám, kik terhelve vagytok és én megenyhítelek titeket...”

Falusi bohémek.

A falusi mesteremberek régebben se tartottak össze. Ha még egyszakmások voltak, a kenyér-irigység is ölte őket. Kramalics és Sádli egy fa-luba kerültek. Cipészszéget üztek. Valóságos kon-kurrenciával. Akkor még a cipőt csak az asszony-népek hordták. Ünneppár. Hétközben csizma járt. Csizmát szabtak a szopőgyermeknek is. Reze-s orru, kispatkás, kopogós jószágát. Cipőben, hogy lehetett volna megjárni-taposni a nyolcvanas-kilenc-venes esztendő házmagas hófúvását, amikor a kölyöktől beköszöntőül is úgy megviharzott, a bőjti szelek is hoztak amolyan utóéletet, hogy ci-pőben ki nem lehetett azt lábalni; hát az utána szakadt sarat. A balatonparti mellékútcákon ma-rasztaló sár járta, amolyan igazádni, hogy holmi cipőszáron befolyt volna. Csizmával lehetett ott győzni, hol a káposztáshordó nyomtatlankövé-t a turporsággal együtt használat után el kellett rejté-nie a gazdasszonynak, különben csufságára a következő káposztatevéskor a Bakonyba kellett a gazdát elkocsikáztatni, mert a másinak lába kelt. Nem csuda, ha két dudás nem tér meg egy csár-dában. Ahol lehetett, ütöttek egymáson. Ha szóval nem, bottal. Kocsmán, fűtőtelepen összetartást színeltek. Kocsmán a kártyanyereség, fűtőtelepen a tekepínkázás fogta össze. Már a tilos halászatért kigunyolták Kramalicsot.

Az első összetűzés a templomi megrendelésen esett. Valami játékoskodó fűrdőzőnek bántotta szemét a nyári mezitlábos gyerekek nesztelen minisztrálása. Tíz forintot adott a piébánosnak, hogy csináltasson két pár nyári sarut a szent szol-gálatához. Tíz forint o. é. azaz tíz forint kevének bizonyult a költségvetésre. Azért versenytárgyalást

kellett kiírni, azaz hirdetni a szószékről. Kramalics bár drágás mester hírében állt, a szentegyháznak dolgozhatását elvállalta tíz forintért a sötétpirosra hirdetett lábbeliket. El is készítette. Illően, jól, hogy a nagy tenyerestálpas gyerek bütykét leszo-rita, meg a cigány Andris hegedűs fiának apró lábáról se eshessen le, mint a hónalýig kötött minisztránsszoknya próbálkozott nem egyszer. Innentől a Sádliék nem szenvedhették a Kramalicsokat. A tekepályn egy garas miatt összezer-dültek s előszedtek falucsufjára minden hihetlen mesét róluk. A költött törtétiákon elődtek a pa-rasztok, akik dologhijján egy szerkeze nyelbesülése miatt elüldögéltek félnapokszám, egy csizmafolt-tozásért meg reggeltől lámpagyújtásig a suszternál. Amit hallottak akaratlan is ferdítették, toldták-folt-tozták.

Igy szaladt elsőnek ki a mirmidő köz-mondás. Kramalics bentjárt a veszprémi vásáron. Nagy fennen hirdette állítólag a cirkuszos a többek között, hogy látható nála a mirmidon. Bemenetért pár fillér jár csak. Kramalics nadrágos létere se emlékezett se a földismeretből, se az állatleírásból olyasfélékre. Leszurkolt a igazi mester-emberséggel a belépőt a látott egy ürgét. Rájuk száradt, hogy ürgét látott az mirmidon helyett, mint a Kramalics. Nem mosta le róluk senki a csufságot.

Hóbortos familia volt különben is. Mindenütt szerepelt, hol saját kárára taplója tüzet foghatott. Váloságos szereplési vágy kinozta őket. A hus-véti passzióban apjuk Pilátus, idősebb fia Péter, második Judás, lánya a szolgáló szerepét vitte. A kisebb fia csak éppen gyereksége miatt nem jutott be. A Sádliék ez után acélt-kovárt ragadtak az alkalomból s addig csiholták, hogy szikrát csaltak taplós ügyefogyottságukra. De azért a sze-

replésbe belekeveredtek. Cirkuszos vetődött a fa-luba, statisztá a Kramalicsokból került. Egy-egy tulságos buzgóságból elejtett szó elégséges volt a Sádlieknek. A faluk nevetős, jókedvű népének szétszaladt a szája:

— Szidi a lámpást, gyujtsd má a lámpiónt! Hamar a pódiumot!

Maguknak a rendezőség valami elérhetetlen magasságot jelentett. Az ismeretlen fogalmak megismerésén gyerekesen kaptak s ismételték, kiabálták mutatósan fitogtatón. A nép kinevette, hahótázón, röhögve. Méltóságos lassúságával szembeöklöződött a kapkodó csepürágók mester-ségébe való belekontárkodás, a pojjacáság. A Kramalicsokat aztán vérig üldözte vele. Ha el-haladtak egy-egy csoportosulás előtt, vagy mellett, valaki kipisszege a kamazsók közül:

— Hamar, hamar, Szidi, a csöppüt, meg a fűderbajcos iskátulát!

A vénje befelérőhögön, kifelé komolykodón intette:

— Ne böllenedjete! Ne egyen a fene benneteket!

Kramalics hörcsögösködve visszaneszelt:

— Ki volt az? Mélik? Hadd törülöm nyakon.

Szobor néma sóbálvány volt valamennyire. A csilitót hasztalan faggatta Kramalics. Odabökögött neki:

— Találja ki, ha van esze! Akinek köll, firtassa! Alig lépett felet, a szobrokból kipisszent a szél:

— Csak a párgya volna!

Nem kellett több. Sárgagöröngyöl ragadtott a majsztér s azzal hadonászott sorra a südelékek orra alatt. De azok pimaszul a tömegbe vetett bizalom erős jelölő türték a hanttáncolást. Né-

Vajha mindez a főpásztori gondoskodás, atyai intelem, lelki vigasztalás meghallgató lelkekre s hitre gerjedő tárt szívekre találna! Akkor bizonyára kevesebb lenne a gyűlölet, több lenne a szeretet; gyengülne az anyagi s érzelmi vágyak, hajlandóságok ereje, növekednék az erkölcsös élet szépsége, példaadó hatalma. Akkor nemes, tiszta érzések virágos sora közt haladna az élet az emberi rendeltetés isteni törvény szabta céljai felé.

Hirdetmény. A m. kir. belügyminiszter ur körrendelete s a Veszprém vármegye központi választmányának határozata alapján közhírré tesszük, hogy Veszprém város I—II. szavazókörében az országgyűlési képviselőválasztók névjegyzék tervezetnek összeállítási munkáit folyó évi március hó 15-én délelőtt 9 órakor, a városház nagytermében kezdi meg az összeíró küldöttség.

Ezt azzal a figyelmeztetéssel hirdetjük ki, hogy a bizottság üléseit március 15-től kezdődőleg az I. kerületben vasár- és ünnepnapok kivételével minden nap délelőtt 9 órától déli 1 óráig, a II-ik kerületben pedig d. u. 2—5 óráig tartja s legkésőbb március 30-án befejezi.

Felhívjuk az érdekelteket, hogy választói joguknak igazolása végett, okirataik bemutatása mellett, az összeíró küldöttség előtt jelentkezzenek. Minden munkaadó, aki választói életkorban levő legalább tíz férfialkalmazottat rendszeresen foglalkoztat, köteles ezekről olyan jegyzéket bocsájtani az összeíró küldöttség rendelkezésére, amely a választói jog szempontjából figyelembe jövő összes adatokat feltünteti. Egyszersmind köteles az illető alkalmazottak munkakönyvét (igazolványát, cselédkönyvét) személyesen vagy megbízottjai útján az összeíró küldöttségnek betekintés végett bemutatni.

Veszprém, 1916. évi március hó 7-én.

Dr. Horváth Béla és Gubicza Lajos,
összeíró bizottsági elnökök.

Országgyűlési képviselőválasztók összeírása. A vármegye központi választmánya az országgyűlési képviselőválasztók összeírásánál működni hivatott összeíró küldöttségeket a *veszprémi választókerületben* szavazókörönként a következőkép alakította meg:

1. Hajmáskéri szavazókör.

Rendes tagok: *Jákóy Pál* ref. lelkész Hajmáskér, egyszersmint összeíró küldöttségi elnök. *Kremó*

György malomtulajdonos Hajmáskér, egyszersmint összeíró küldöttségi helyettes elnök. Balatonalmádi községnél *Birbaum János* Balatonalmádi község jegyzője. Gyulafehérvári és Kádárta községeknél *Jákóy Pál* gyulafehérvári körjegyző. Hajmáskér és Soly községeknél *Németh Ignác* hajmáskéri körjegyző. Királyszentistván és Litér községeknél *Sipos Ferenc* litéri körjegyző. Vörösbény községnél *Báthory József* Vörösbény község jegyzője. Póttag: *Fülöp Lajos* községi bíró Hajmáskér.

2. Várpalotai szavazókör.

Rendes tagok: *Békeffy György* földbirtokos Várpalota, egyszersmint összeíró küldöttségi elnök. *Goldschmidt Mór* takarékpénztári igazgató Várpalota, egyszersmint összeíró küldöttségi helyettes elnök. Öskü községnél *Neumayer Károly*, Öskü község jegyzője. Várpalota községnél *Berky József*, Várpalota község jegyzője. Póttag: *Horváth Sándor* ev. lelkész Várpalota.

3. Veszprémi I-ső szavazókör.

Rendes tagok: *Dr. Horváth Béla* városi főjegyző Veszprém, egyszersmint összeíró küldöttségi elnök. *Nay Jakab* keresk. tanácsos Veszprém, egyszersmint összeíró küldöttségi helyettes elnök. *Száz Ferenc* nyug. népisk. tanító Veszprém. Póttag: *Kálmán István* kereskedő Veszprém.

4. Veszprémi II-ik szavazókör.

Rendes tagok: *Gubicza Lajos* róm. kath. népisk. tanító Veszprém, egyszersmint összeíró küldöttségi elnök. *Boór Lajos* iparos Veszprém, egyszersmint összeíró küldöttségi helyettes elnök. *Próder István* iparos Veszprém. Póttag: *Weisz M. Ignác* kereskedő Veszprém.

Alispáni jelentés.

Dr. Véghely Kálmán alispán terjedelmes és részletes jelentésben ismerteti a hivatalos vármegyei tevékenységét az 1915. nov. 16-tól 1916. febr. 15-ig terjedő időben. A jelentésben fölemlített intézkedések közül nem egyet már az elintézés időpontjában is közzétettünk. Együttesen azonban szemléltetőbbé tesszük a vármegye első tisztviselőjének s tisztársainak háborus időre első közigazgatási tevékenységét s tükröképe marad korszáunknak, — éppen azért a jelentés fontosabb, jellegzetesebb részeit közzétesszük.

Közigazgatás.

Dicsőséges önvédelmi harcunk második esztendejében, illetve a második háborús év 1915. évi november 16-tól 1916. évi február 15-ig ter-

jedő 3 hónapos időszakában, midőn az őseitől öröklött harci erényekben tündöklő vitéz hadseregünk kívül az ország hatharain jól kiépített és megerősített állásaiban várja a tavasz közeledtét, hogy a már félig kivívott győzelem eredményeit ujjbakal tetteze, — immár remélhetőleg mielőbb — az áldásos békét is biztosíthassa, a haza minden itthonmaradott polgárát, de különösen a közigazgatás valamennyi tényezőjét, ugy a központban, minf a járásközből és városokból és a községekben is leginkább a hadsereg kiegészítésének, a hadbavonult katonák szükségletei előállításának ügye, továbbá a lakosság élelmezése és a termény biztosításának az 1916. évre előkészítése vette igénybe és nyugodt lelkiismerettel, tudatos meggyúrással jelentem, hogy a közigazgatás összes tisztviselői és alkalmazottai buzgalommal, igyekezettel és legjobb tudásukkal teljesítették a hivatali kötelezettséget e nehéz időkben messze túlhaladó hezafias munkálkodásukat.

A m. kir. honvédelmi miniszter 13100/1915. Eln. 18. számú rendeletével az 1873. évtől az 1896. évig bezárólag terjedő időben született összes népfelelésre kötelezettek névze elrendelt bemutató szemlék a vármegye összes sorozó járásaiban jó eredménnyel befejeződtek.

Az időszakos bevonulások minden alkalommal rendben, zavartalanul megtörténtek.

A honvédelmi miniszter az összes loállítási járásközből a ló- és jármű összeírás és ujjab lóosztályozás foganatosítását elrendelte. Az osztályozás a vármegyeiben Enyingen kezdődött február hó 21-én és Zirczen végződik március 30-án.

A hadiszolgáltatások tekintetében mint a háboru kezdete óta mindig, ugy az elmúlt időszakban is, nagy mértékben volt igénybe véve a vármegye lakossága. Az igényelt járműveket és lovakat, habár az előállításuk nehéz volt, a kitűzött határidőre mindenkor pontosan előállítottam, s a földmivelő lakosság is noha, az előállítások érzékenyen érintették, mindig elismerésre méltóan, zugolódás nélkül teljesítette hazafias kötelezettségét.

A hadbavonultak gyámolítás nélkül maradt családtagjainak segélyezése körül — különösen kezdetben — sürűn előfordult panaszok mindinkább fogynak, amely örömdetes jelenséget főleg annak tulajdonítom, hogy az illetékes tényezők, különösen a községi és körjegyző urak többször ismételt figyelmeztetésemnek meghajolva, de bizonyára nehéz kötelezségeik tudatában is, igyekeztek a segélyügyeket igazságosan, részrehajlás nélkül kezelni, továbbá ugyanilyen szellemben való eljárásra őket ez alkalommal is jóindulattal, de nyomatékosan figyelmeztetem.

Katonai, de különösen országos mezőgazdasági érdekekből, hogy a jelenlegi rendkívüli vi-

melyik morgott kopasz orratája alól: Csöndesebben; lassabban a testtel!

Az egész incselkedő ige pedig onnan eredt, hogy hajókikötői révészkedésekor nyáron a gőzhajóállomáson keztyüként valami maladék után kapott. S hogy más föl nem lelte, a nagy öröme már 'kopaszította a verebét, kiabálván csak párgya volna a barna sevrőkeztűnek. A magukban gyáva fickók csak hahótáztak, hogy rengett bele az utca. Kramolics pedig megszégyentülve, tehetetlenül kitöltetlen bosszuval állott odébb. Túrte az utána fűzött cégezésesetek. Bánta, hogy nem fogadott szót a bírónak, aki a panaszára először azt kérdezte, nevetését visszaerőltetve, hogy tanácsolja, mit csináljon a haszontalanokkal? Mikor pedig nagy méltatlankodással ráőfent a falu koponyájára, ha tudja nem kérde tőle, okosan lecsúfította:

— Füleim mellett gyalogolt. — Mondja nekik: Bolond likből bolond szél fúj!

Fogadta is neki, hogy kiabálhat neki akárhány pákosztosa, a fülét se billenti, de csak hitetgetés maradt.

Szekéren négy öt suhanc hajtott el mellette. Éles fűtyi hasította a dobhártyáját, hogy a szekérezőjeit is tulúvitette. Lekijáított egyik — Majster ur — esküvére kész polát vágott. — Túrúlj meg az orrá!

Kramolics készségesen hajolt le a zöld, melleskötője után, orrához emelte félig. Már szőfogadón teljesíti a parancsszert, gyereknek való tanácsot. Irózatosa hahota megállítja. Észreveszi, hogy bolondot ütnek belőle. Nem tudja mérgében az áprilisi tréfálók után hajton-e, vagy ököllel verje fejen magát? Az első akarja, de suttyan az ostar. A derékek megugranak. A hahota s vagy ötször harminckettő virít feleje. Hogy nevetéséből ne váljon, bekélerőltetön hazamegy a láb-

szihoz. Szidja a bugrist. Átkozza sorsát s rosszabb bört vásárol a megparancsolt lábbelikhez. Persze elhagyják. Egyre gyérül, a megrendelő, most drágás és rossz portékát ad. A pénz kellett. Néha nyertek. A régi iparosok tartozékát a pár holdnyi hegyi földet nem művelték. Adósságot szedettek rá. Pedig az megtermette a kis kenyeret és a suszterfánkot, a krumpit. De műveléslen nem bírta az adósságot is, meg a kenyeret is. Kapzsian földszerető szomszédai már fentek is rá fogukat. A józanabbja sajnálta a gazdacserét. De a pénz-cseréről jöttek mámoros, humoros sajnálkozásával szólták meg:

— Ma ez se soká viszi. Kikezdi a kapa, trágyahiány, meg az Egyet.

— Ugy-úgy! — nevet huncutul a koma.

Nem járja ám a dolog: Nálunk, mint uraknál!

Nevetnek közösen, egyetértőn. Mondássá közősült, nálunk mint uraknál. Mint a rátiókra, rájuk kentek utóbb minden velt vagy igaz eseményt. A falu cigányai rágroteszkültek. Sokszor tudtukon kívül. A magyar faluknak okvetlen kell a bolond. Nagyuri gögös vére megszokta. Mig jobbágy volt, látta s nevetett a földesuránál az igrice, hegedősön, egyéb naplopón. Ha komédiás vetődött a nagykozmába, a tyukok tojóit, szalonnás ládat, erszényes ládafiát lopta meg vénye fiatalja. Ha másként nem, a közeli akácokról lesi, de nevetni akar valakin. S ha meg hozzá is segítik a nevetéses helyzetekhez, beáll tenyerező tapsosnak. A látottat-hallottat kamatoztatja, nem engedi heverni. A gyerekek hetekszám üzik a papíryelést, holtravágódást, akár vénye a falusi hírek rázását.

Az ősi sár ragasztott Kramolicsokra megint valamit. A szél a Sádliék felől fújt. Nem tudják a gyűlt-mentek megbocsájtani nekik háztulajdonos-

ságukat. Ahogy nem bírták titkolni kárörömöségüket az uszó szőlőhegyi parcellák láttán. Berukkolt a falu fiatal kántora fegyvergyakorlatra. Sádli napa nem vette figyelembe, vagy szándékosan, de épen akkor halt meg, mikor a kocsiának első pár kereké elhagyta a falu határát. — Helyettesről talán nem is akart gondoskodni a hitközség. Elég az hozzá, Kramalicsot kérték föl a templomi énekvezetésre s a szükség kívánta kántori teendőkre. Hogy maradhatott arra az időre minden szakbeli munka, mondani is fölösleges. Az öregasszony temetése meg egészen kiforgatta suszteri sarkából. Folyton cirkunderunt-ezett, meg végig próbálta a halotti énekek áriáját. Ilyen fölkészülés után természetesnek vette, mikor a temetőből hazajövet befelé mosolygón megjegyzi az öreg piebános:

— Ej-ej, János, micsoda keményen vágta ki ma a kádenciát! Ha Küngörsre mesterre lesz szükség — mosolygott ugratón a szelid agastyán, mert Küngös kálinista lakosu nagybörbész s azoknak sincs tanítójuk, hogy kellene a három-négy szem kátholikusnak — mondom János, ha mesterre lesz szükség, magát választom meg. Számíthat rá, János.

Hízott Kramalics. Alig győzte kívánni, hogy elváljanak. Futott haza. Berendelte Sádli szerint a családát, mikor már a lábsziját belefűzte a műhelyasztallába, a szelét pedig kirkata orgonabillentyűszerűen rászóval, bőrvágó dikiccsel s maga alá kapta a háromlábú székert, kiosztotta rendelkező nagygarussággal a szereket:

— Károly te kontorálj, Gyula fiam te szekundálj, Szidi lányom diskantálj; Jancsi fiam húzd a szíjat! Ugyanis a régi orgonánál a fújtatás szij segítségével történt, azért Jancsinak kezébe nyomta a műhelyasztal lábára hurkolt lábsziját s a gyerek

szonyok között a gazdasági munkák sehol fenakadást ne szenvedjenek, a meglevő munkaerőnek a külföldre való távozása a legerélyesebben megakadályoztassék és magában az országban használtassék fel, — a belügyminiszternek e célból 140924/815. sz. a. kiadott körrendelete alapján az ily egyének utlevélnek kiállítására iránti kérelmeket visszautasítom s erre az érdekelteket az eljárások utján figyelmeztetem.

Fő feladatát képezte ugy a vármegye gazdasági intézőbizottsága, mint nekem is ezen időnkben is, — hogy a katonai és gazdasági védelem nemcsak küldetését a vármegye közéletében minden téren és minden eszközzel támogassuk. Evégből a következő intézkedések történtek:

A szőlőgazdák 1916. évi részleges szükségletét összeírtam, s a kívánt mennyiségnek rendelkezésre bocsátása iránt a földmívelésügyi miniszterhez felterjesztést intéztem. Felterjesztésem folytán a hadügyminisztérium azon rendelkezése, hogy a mezőgazdasági munkára kiadott hadifoglyok a közegészségben levő közös szállásokra napról-napra bevonulni tartoznak, — további rendelkezésig felfüggesztett. Az 1916. évi tavaszi, nyári és őszi gazdasági munkák végzéséhez a személyes szolgálók és egyéb szolgáltatások el- és kirendelésére felhatalmazás iránt f. évi január 29-én felterjesztést tettem — s a felhatalmazást meg is kaptam. A hadifoglyok késedelmes kiadása miatt az illetékes katonai parancsnoksághoz írtam. Feliratot intéztem a földmívelésügyi miniszterhez, hogy a loószályozás alkalmával besorozott lovak minél hosszabb ideig, azon besorozott lovak pedig, melyek az egyes gazdák által kaszáló- és aratógépek vontatására használtak, ezen munkák befejeztéig hagyassanak meg a kis- és nagygazdák használatában, hogy a besorozott lovak vételára a tulajdonosoknak a kincstár által azonnal fizetessék ki, — továbbá, hogy a jövőben mezőgazdasági munkákra csak ahhoz érto, hazájukban is azzal foglalkozó hadifoglyok adassanak ki.

A vármegye több községében a mezőgazdasággal foglalkozó hadbavonultak hátramaradottainál olyan jelenségek tapasztaltak, hogy nevezettek földjeikből csak akkora területet szándékoznak megmunkálni és bevetni, amekkora földterület kizárólag a saját háztartásukhoz szükséges gabonát és kapásnövényeket megtermi. Miután ezen szándékoknak megvalósítása a közéletmezés zavartalan ellátására nézve is nagy veszéllyel járna, ennek megakadályozására a megfelelő hatósági intézkedéseket haladéktalanul megtettem.

A vármegye területéről összegyűjtött és hozzá-m bejelentett vetőmagszükségletnek kellő időben rendelkezésre bocsátása iránt a földmívelésügyi miniszterhez kérelemmel fordultam s az addig bejelentett mennyiség az igénylők számára meg is érkezett.

felváltva huzta egyiket is, másikat is. Szereposztástalan állt mögötte asszonya. Idegesen kérdezte tevékenyen rugdalózó s kalimpálójú emberét:

— Hát én, János?

Féltelen ordítását félbeszakítva rátorrt:

— Te meg süss porcös pogácsát!

És tovább kántáltak. A kungösi kántorságer, melyet a birtokeloszlás szerint nem az Úr születése után a 19. században, de a 29.-ben se kell betölteni kath. kántorral.

A kis szőlőföld megérezte az ujult időket. Megdrágult a munkabér s lekerült róla Kramalics János neve. A lány kitünő pártit csinált egy amatőrszereplésen. Elvette a hosszalermes kocsivezető. Károly csöndes örökösévé vált a műhelynek. Gyula belebolondult szerelmi féltésébe. Jancsi borbélyá avasult. Dönjuánosságában saját vallomása szerint valóságos vénuszt kapott feleségül, mondták a Sádlik. Az öreg a hajón érkezett kufferok faluba betárgázására szorult.

A Sádlik kipusztultak a faluból. Nem volt talajuk. Se föld, se ház, se mult.

GONDOLATOK.

A szerencsének is van okszerű logikája, melyet mi nem értünk, és melynek törvényeit az emberinél magasabb értelem igazgatja.

Miként az árnyék a lenyugvó nap után, oly hamar eltűnik az élet után minden földi dicsőségnek emlékezte.

Magadnak minden dologban adj jó tanácsot, másoknak csak akkor, ha kérnek tőled.

A tavaszi mezőgazdasági munkálatok zavartalan biztosítása érdekében a lehető legmesszebb menő intézkedéseket úgy saját kezdeményezésemből, mint a földmívelésügyi miniszter később érkezett körrendeletei alapján kellő időben megtettem és bizvást remélem, hogy ha az illetékes tényezők előírt kötelezségeiknek mindenben megfelelnek, úgy, hogy a nagy államgazdasági elv: „egy talpalatnyi föld se maradjon megműveletlen” teljes mértékben érvényesüljön fog.

A földmívelésügyi miniszter által vármegyém területére kivetett 85.000 mm. tengeri az elrendelt pótkörvirálás során majdnem teljesen biztosított ugyan, azonban feld, hogy az állandó nedves időjárás miatt és mert az így biztosított terményt a Haditermény r.-t. még mindig nem szállította el, azok egy része elromlik, az így beálló hiányokért természetesen azután felelősséget nem vállalhatok, amit a földmívelésügyi miniszternek be is jelentettem.

Népnevelésügy.

November hó folyamán a kir. tanfelügyelő-ség meglátogatta a tankerület összes polgári iskoláit. A hadikölcsönjegyzésre buzdította a kir. tanfelügyelő a tanítók utján a népet és a tanító-ságot, melynek meg is lett a szép eredménye. Rajta voltam, hogy az állami tanerők a beszerzési előlegüket és egyszersmindkorra szóló drágasági segélyüket minél előbb kézhez kapják.

A segédoklaira minősített tanítók legnagyobb részét nem tényleges viszonyba helyezték s a katonai szolgálat alól felmentetvén, ma már hivatalukat teljesítik.

Analfabéta tanfolyamok szervezése iránt a kir. tanfelügyelő megkereste a katonai hatóságokat és oktató tanítókat ajánlott. Felhívta, továbbá az illetékes iskolai hatóságokat, hogy a háboru folyamán rokkantá vált tanítókról jelentést tegyenek, hogy ezek foglalkoztatásáról gondoskodás történhessen.

Az állami tanítók és ovónők rendkívüli drágasági segélyben részesültek. A tankerület összes személyzete részére összeállított a háborus 20 százalékos segélyekről a kimutatás s az utaltványozás már folyik.

Közegészségügy.

Az elmúlt időszakban a vármegye területén általában a közegészségi viszonyok elég kielégítőek voltak. A néhány községben föllépett járványok is elég enyhe lefolyásuaknak mutatkoznak.

Kanyaró járványosan uralkodott Kungös és Balatonalmádi községében, vörheny pedig Balatonfőkajár és Balatonkenesén.

A betegek gyógykezelésénél az orvoshiány részben hadbavonult, részben az üres körorvosi állások miatt nagyon érezhető. 2—3 orvosi kör van egymással üresen és minden meg van téve arra, hogy a hiányzó körorvosokat a közegészségügyi szolgálatban a szomszédos körorvosok és a hatósági orvosok helyettesítsék.

A köztisztasági állapot a vármegye területén kielégítő volt.

A beérkezett kimutatások szerint a trachomának csak nagyon szörványos esetei fordultak elő.

Ugyancsak kedvező volt a difteritisz szérum oltások eredménye is, amennyiben a szármal beoltottak 75%-a gyógyult.

Az egész vármegye területén, de különösen a két r.-t. városban, úgy a rendőrség, mint a hatósági orvosok nagy gondot fordítottak a *vérba-j betegség* ellen való védekezésre. Ebben az irányban szigorú rendeleteket adtam ki és azok ellenőrzése kellő felügyelet alatt áll.

A mult évben 11.322 egyént oltottak be sikeresen.

Közgazdaság.

A mezőgazdasági helyzet ezen hónapokban javult, amennyiben az enyhe időjárás folytán kevés kivétellel egész télen át lehetett szántani s így az elmaradt őszi szántások jórészt pótolhatók voltak, másrészt a kései őszi vetések nemcsak, hogy nem szenvedtek a télen, de még meg is erősödtek.

A szokásos őszi vetési területet véve alapul őszi búzából 69%-ot, a rozsából 75%-ot vetettek el a vármegye területén. Az enyhe időjárás folytán egyes helyeken még november végén is vetettek őszi búzát s így ezen arányszám javult ugyan, de mégis a hiányzó őszi tavasziaknak lesznek pótolandók. Hogy az ehhez szükséges vetőmag azok számára is meg legyen, akik ezt nélkülözik, — a kormány rendelkezése szerint történt bejelentések alapján a vetőmag kiosztásával megbízott „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” nemcsak, hogy kielé-

gíti a vármegye összes szükségletét, de gondoskodott arról is, hogy a tavaszi vetőmagvak a kellő időben rendelkezési helyükre jussanak, ami a tavaszi vetések sikere szempontjából csak megnyugtató lehet.

Az állatállomány nagyságáról konkrét adatok nincsenek. — Az egyes állatnemekben a háboru folytán beállott csökkenést csak a most elrendelt állatösszeírás megtörténte után lehet megmondani.

Legnagyobb a csökkenés, illetve a hiány a loállományban, különösen az igavonó lovaknál, továbbá az igavonó szarvasmarhanál.

Az ennek folytán beállott nehéz gazdálkodási viszonyokhoz hozzájárultak még a rossz munkáviszonyok. Remélhető azonban, hogy a megtett és a jövőben teendő intézkedések, különösen a hadifoglyok célszerűbb felhasználásával a hiányt segíte lesz.

A háboruval járó drágulás, úgy az élelmiszerekben, mint a haszonállatok árában állandóan tart, de legmagasabb fokban mutatkozik az igavonó állatoknál, ami szintén az ebben való hiányra enged következtetni.

A vármegyei munkabizottság. A veszprémi vármegyei munkabizottság f. hó 7-en megalakult. Elnököl alispán ismertette a bizottság tevékenységére vonatkozó miniszteri utasításokat. A földmívelésügyi miniszter még nem közölte a bizottsággal azoknak a hadifoglyoknak a számát, kiket a vármegye közönsége részére kiküldhet, azért a bizottság nem foglalkozhatott a hadifoglyok szétosztásával. Eddig 122 kérvény érkezett be ebben az ügyben, mely kérvényekben a már kiadott foglyokon kívül gazdáink még 3812 hadifogly kiadását kéri. Amennyiben a minisztérium addig közölni fogja a kontingenst, úgy a kiosztás ügyében a f. hó 13-án tartandó ülésében intézkedik a bizottság.

Mindjárt az első ülésben megállapodás történt arra nézve, hogy egyeseknek tiszteletesebb hadifoglyt nem adnak ki. Amennyiben valakinek ennél kevesebb volna szüksége, úgy azokat az illető községnek fogják kiadni és a községek gondoskodnak az ilyen foglyoknak a szükség szerint megkívánt kiosztásáról. A tiszteletesebb foglyal dolgoztató gazda a miniszteri rendeletben megkívánt 30 kor. óvadékot a saját községénél tartozik befizetni. A munkabizottság legcélszerűbbnek tartja, ha ilyen esetekben a jelentkezésekhez képest maga a község teszi le az óvadékot, így mint munkaadó a község szerepel a törvényhatósági bizottsággal szemben. Ennek alapján az illető község gazdasági intézőbizottságának módjában lesz a községre kiadott foglyokat annál a kisgazdánál és oly módon felhasználni, amint a körülmények szerint szükségesnek látszik.

A munkabizottság előreláthatólag csak korlátozott mennyiségben rendelkezik majd hadifoglyokkal, azért ezuton is felhívjuk a gazdák figyelmét, hogy foglalmunkas-szükségletük bejelentésénél mindenkor a tényleg megkívántó munkaerőhiányára figyelemmel legyenek, mert különben a bizottság a kérelmezett hadifoglyok számát kénytelen lesz leszállítani. Arra is felhívjuk a gazdaközönség figyelmét, hogy a bejelentéseknél mindenkor pontosan közöljék azt is, hogy a hadifoglyokat mely naptól és meddig óhajtják gazdaságaikban igénybe venni, továbbá, hogy annak idején a foglyokat melyik vasutállomásra irányítsa a katonai vezetés.

A háboru és a katolicizmus helyzete.

E nagy világháboru kitörése után jó néhány hónap mult el, mikor a könyvpiacra szenzációs sajtótermék jelent meg. A franciák „A német háboru és katolicizmus” címen könyv alakban vádiratot adtak ki a németek ellen. Számos tekintélyes író — köztük 14 püspök — igen kemény váddal illette a háborus á ellenfeleket. A vád súlyát leki-csinyelni nem szabad, nem felületes újságírók, hanem tudós híreben álló férfiak tollából eredt, köztük nem egy a francia akadémia tagja.

A vádpontok lényege a következő: A németek igazságtalan támadással kezdték a háborút. Első tettük a belga semlegesség megsértése volt. Rommá lötték a templomokat, legyilkolták a papokat, védtelen apácákat meggyaláztak. A vádirat félti a kath. egyházat egy esetleges német győzelemtől, mert a németek ledöntենék annak minden

tekintélyét, letipornának minden jogot és erkölcsöt, mindazokat a nagy elveket, melyek az emberi haladást táplálják.

A németek nem maradtak adósok a felelettel. Tapintatosan, okiratokkal igazoltan visszautasítottak minden vádat.

A könyv szerzőinek gondja volt rá, hogy írásukat a semlegesek is megismerjék. Sőt egyesek provokálták is őket, hogy nyilatkozzanak s mint a küzdelem kívül állók, mondják el felfogásukat, mit tartanak arról a kérdéssel, hogy a katolikus vallás szempontjából a két küzdő hatalmi csoport közül melyiknek győzelme volna kívánatos.

A felszólításnak eredménye lett; Ibeas Bruno spanyol Ágostonrendű szerzetes választott a vádiratra. Erdemesnek tartjuk, hogy olvasóinkkal megismertessük e semleges állam alattvalójának véleményét.

Ibeas vizsgálódás tárgyává teszi a jelenlegi Franciaországot, az antánt győzelmének következményeit a katolicizmusra, az újabban különösen a lövészárkokban küzdő papság példájából fakadó nemesebb irányváltozást s Franciaország szövetségeseit. S az eredmény? Mindjárt az elején eláruljuk, hogy felfogása határozottan kedvezőtlen az antánt. Imigyen ír:

A történelmi Franciaország nem a jelen idők Franciaországa és mi nem törődünk azzal, hogy Franciaország mi volt hajdan, hanem hogy micsoda jelenleg... A mai Franciaország nem a múlt századok katolikus Franciaországa. Többet mondanak, Franciaország ma nem katolikus. Ezt a felfogását a következő okoskodással támogatja: „Egy nép állami berendezkedése általánosságban gondolatának és érzésvilágának kifejezője... És ha ezek a berendezkedések nem múló jellegűek, úgy joggal arra következtethetünk, hogy a nép többsége azokkal egyetért. Már pedig Franciaország egész állami berendezettsége katolikus elvű. Ilyen a kormánya, törvényei, sajtója, irodalmi termékeinek túlnagy része, a közoktatás... És hogy a francia állam gyűlölete a katolikusok iránt nem tűnő jelenség, hanem állandó, rendszeres, bizonyíték rá a történelem. Az első császárság és a restauráció azoknak az időknek megfelelőleg legalább névleg katolikus volt... A júliusi monarchia és az azt követő köztársaság már félig sem katolikus. A harmadik, a jelenlegi köztársaságról jobb nem szólni.”

„Franciaország az egész múlt században mást sem tett, mint Voltaire és Rousseau politikai és társadalmi elveit az ország belsejében és a szomszédos népek között lassan érvényre juttatta.”

Győzelem esetén ez „a radikális, félig szocialista köztársaság lenne Franciaország sorsának egyedüli ura, mert a gyűlölt németek legyőzésével a francia katolikusokat is megnyerné magának. Képzeli el csak ennek az állapotnak következményeit a katolicizmusra! Ha a gyenge, megálázott Franciaország az ország határain belül és azokon túl Spanyolországban, Olaszországban, Portugáliában annyi rosszat művelt, mit meg nem tennie a magnagyobbodott, hadserege győzelmétől megtagadott Franciaország hatalmának tulsúlyával közép- és dél Európában. Minő egyházellenes tulkapásokra ragadtatná magát, ha belsőleg meggyengülhetné, külsőleg pedig minden ellenségtől felszabadultnak érezné magát?”

„De a katolikusok minden újabb erőszakoskodásnak ellenállának, mondhatná valaki. Uraim a francia katolikusok a különböző évek választásainak bizonyossága szerint kicsi kisebbség, és ha nem is az volna, abból örömlébb, hogy hazájuk elnyölkét kapott, dicsőséggé lett osztálya, békét hagynának a kormánynak.

Senki se mondja, hogy a lövészárkokban küzdő francia papok hősiességének példái a háború után jótékony befolyást gyakorolnak és a tömegekben

új vallásos életet ébresztenek. Ha ez pillanatnyilag eredményeket mutatna is fel, idővel a családok nem volna elkerülhető. A francia nép — megmondta már Cäsar — hiú és álhatatlan, a jó föltétel annyira tartós nála, mint a szokványos bünyösöknél. A múlt században mennyire csekély eredményre vezettek azok a törekvések, melyek a katolikus ügynek előbbrevitelét célozták az állami és társadalmi életben. Pedig akkor Franciaországnak olyan fiai voltak mint Montalembert, Lacordaire, Ozanam, Dupanloup, Beuillot, Ravignan, Pie, Monsabré stb. Mindannyi kiváló férfiú, aminek ma hiányzanak.

Mik Franciaország szövetségesei? Igaz, hogy Angolország törölte törvénykönyvéből a katolikusok ellen hozott kivételes törvényeket... azonban ettől eltekintve Anglia a vallási anarchizmusnak melegágya, középpontja és fő fészke a szabadkőművességnek, mely mesterien ért hozzá, hogy hatalmát a többi országokban is éreztesse. Angolország győzelme folytatása lenne olyan politikának, mely legalább közvetve ártalmas volna a katolikus érdekekre. Hasonlók Ibeas megállapítása Oroszországra nézve is.

Nem csodálkozhatunk ezek után, ha a németek a vádat nem hagytták magukon száradni s avval felelték, hogy ne tőlük féltek a katolicizmust és műveltséget, hanem azoktól, kik a náluk rekedt zarándokokkal igaztalanul bántak, akik vad népek hordait, zuditották a fehér ember ellen. Ezért ajánlották, hogy a franciák előbb otthon nézzenek körül hitetlen és megkeresztetlen katonáik között s csak aztán söpörjenek a más háza előtt.

H I R E K.

— **Tanfölgycélók betegségé.** Sajnálattal értesülünk, hogy dr. *Vétesy* Gyula veszprémmegyei kir. tanfölgycéló, ki gyógykezelés céljából két hónapi szabadságot kapott, ezt nem veheti igénybe, mert egészségi állapota súlyosabbra fordult. Ezért a szanatoriumi gyógykezelését véget nem utazhatik el. Betegségének ideje alatt *Göndör* Ferenc kir. s.-tanfölgycéló helyettesíti.

— **Adomány.** A veszprémmegyei takarékpénztár az idén is 50 koronát adományozott a kórházból elbocsájtott betegek segélyezésére. Ezen nemes adománnyal a kórház igazgatósága ezúton is hálás köszönetét fejezi ki.

— **A vármegye ügyforgalma.** A vármegyei hivatalokba az utolsó három hó alatt beadott ügydarabok száma: Az alispáni iktatóba érkezett 5779 db, a kihágási iktatóba 114 db, közp. választmányhoz 3 db, a közg. bizottsághoz 523 db, a vármegyei árvászekhez 5900 db s a tiszt főügyészhez 216 db. A tisztviselői tevékenységét a számonkérőszék jelentése tünteti föl.

— **Tandjelengedés.** A veszprémi r. kath. főgimnáziumi bizottság 11 tanulónak a feltandíjat, 28 tanulónak az egészévi tandíjat elengedte. Az elengedett tandíj összességben kitesz: 1340 K-t.

— **Közügyülés.** A Veszprémmegyei Takarékpénztár f. hó 5-én tartotta évi rendes közgyűlését. A gyűlés kiemelkedő mozzanata volt a lelkes, minden részvényes nagy tisztelettel s elismeréssel tüköröző közérzés, mellyel a jelen voltak dr. *Rédey* Gyula c. püspököt, a részvénytársaság eddigi elnökét újabb három esztendőre elnökké választották. Egyaránt szölt ez a meleg tüntetés az ő kiváló egyéniségének s az intézet érdekében évek során át kifejtett közhasznú, önzetlen tevékenységének. Az újraválasztott elnök a helyhez s időviszonyokhoz alkalmazott szép beszédben köszönte meg a megújuló bizalmat. A közgyűlés a lapunkban is ismertetett mérleget s felosztási tervet s a megjelölt alapszabálymódosításokat elfogadta s számadóknak a felmentvényt megadta. Jótékony célra juttatott ez intézet 2545 K-t s ebből 600 K-t kárpát házra, 120 K-t, mint évi járulékat vármegyének árvászekének egy hádlára eltartására, 1000 K-t háborús segélyezésre s a többi kulturális célokra adományozta.

A közgyűlés ezután teljes bizalmának nyilvánításával *Berger* József, *Bokrossy* Viktor, *Csapó* Kálmán, *Haidekker* László, *Kelemen* Imre, *Krausz* József, *Margalit* Ignác, *Nay* Jakab és *Rothauer* Lipót volt igazgatósági tagokat hasonló minőségben újra megválasztotta. A választmányból betöltésre várt tíz tagnak a helye. Megválasztottak: *Betske* Adolf, *Bokrossy* Ferenc (új), dr. *Csolnoky* Ferenc, *Gubicza* Lajos (új), *Löwy* Jakab, *Rosos* István, dr. *Rosenthal* Sándor, *Schiller* Samu (új), *Schmidt* Lajos, *Schwarz* Ignác.

— **Esküvő.** *Gadl* Lajos kir. törvényszéki irodaigazgató bájos lányának, *Irénnének* folyó hó 5-én volt az esküvője *Molnár* Antal körmöcbányai siketnémaintézeti tanárral az Angolkisasszonyok templomában. Az egyházi szertartást *Engelhardt* Ferenc tanítónőképző-intézeti igazgató, a menyasszony egykori tanára vezette. Násznapok voltak: *Gasparics* Vince zirczi kir. telekkönyvezető és *Rheé* Gyula jutasi álmomásfőnök.

— **Felülfizetések.** Az irgalmas nővérek nevelőintézetében e hó 2-án tartott jótékony célú szinelődás alkalmával felülfizetni kegyeskedtek: báró dr. *Hornig* Károly 20 koróna; *Káuzli* Dezső, *Peller* Pál, *Ádám* Iván, dr. *Molnár* Dénes, dr. *Simon* György, *Reiner* Gyula és *Juraszek* Jánosné 10—10 korona; *Farkas* Jenő 3 korona; *Perényi* Antal, *Lukács* Imre, *Láber* Miklós, *Kiss* István, *Czompa* Jozefa, *Mezriczy* Károlyné és *Forszt* Józsefné 2—2 korona; *Szlabey* Dezső, *Kiss* György, *Raft* Jolán, *Ujváry* Anna, *Kerkapoly* Gyuláné, *Beivel* Istvánné és *Peller* Pálné 1—1 korona. A kegyes felülfizetőknek hálás köszönetet mond az intézet vezetősége. A befolyt összeg 166 korona 60 fillér, melyből 100 koronát a hadiárak részére Nagy László őrnagy urnak adott át az intézet vezetősége, a 66 korona 60 fillért pedig a szegény katonák javára fordítja.

— **A Közgazdasági Bank tisztújítása.** A veszprémi Közgazdasági Bank idei közgyűlésén részleges tisztújítás volt. Az igazgatóságba újra bevalasztották *Hunkár* Béla, *Rápoth* Sándor, *Steiner* J. Jenő s *Walla* Géza volt igazgatósági tagokat. A felügyelő bizottságba is az előbbi tagok: *Stubbenvoll* Ferenc, *Almágy* János, *Hangay* Géza, dr. *Lengyel* Jenő és *Pulay* Ferenc kerültek vissza. Választmányi tagoknak újra megválasztották *Németh* Bélát és *Zusmann* Jánost.

— **Halálozás.** *Kelemen* Lajos enyingi fűszerkereskedő márc. 5-én 53 éves korában meghalt. Múlt szerdán temették el a község osztatlan részvéte mellett. *Kelemen* Imre helybeli nagytőzsdés és kereskedő édes testvérét gyászolja az elhunytban.

— **A veszprémi intézőbizottság tagjai.** Miniszteri rendelet szerint a mezőgazdasági munkák biztosítására minden községben intézőbizottság szervezendő. A polgármester a veszprémi intézőbizottság elnökévé *Reé* Jenőt, tagjaivá *Csomay* Imrét s *Nagy* Károly városgazdát nevezte ki. A bizottság egy kis hold (1000 négyszögöl) földnek megszántását 13 koronában, vetés vagy rakás alá való elkészítését (amint ez nálunk szokás) 16 koronában, a külön fogasolást 2 koronában állapította meg. Tavasz napszám ápril hóban férfi és nő részére 4:50—3:20 K, június hónapban 5—3:40 K. Kaszás napszám (kis hold) 7 K, egy napi fuvar kettős lófogattal 16 K, egy lóval 10 K, ökrös szekér után 13 K.

— **Hósi halál.** Reszkető írás írta le szívet rázó fájdalmát az ősz apának, forrón szerető hitvesnek egy virágos élet elmúlása miatt. Ez az írás *Szabó* Sándor lepsényi kántorantit hálalát tudatja. Meghalt az olasz harctéren február 23-án, lelkes védelmében a hazának, melynek lángoló szeretetét iskolájában hirdette. Most magasztos, szép tanítást fiatal szíve vérével pecsételte meg. Áldott legyen emlékezete.

Nagy Lajos papaderecskei róm. kath. tanító hósi halálát a hatóság hivatalosan megállapította.

— **Rendelet himlőoltás tárgyában.** Dr. *Véghely* Kálmán alispán terjedelmes rendeletet bocsájtott ki a védhimlőoltás ügyében. Huszonhét körzetre osztja fel a községeket s kijelöli az oltást végező orvosokat. Veszprémben, Csátarra, Jutásra s Sashegyre dr. *Rosenberg* Jenő városi tiszt orvos van kijelölve. Alispánunk utasítja az orvosokat, hogy különös figyelemmel legyenek a hadba vonult s onnan visszatért, főként pedig a Galiciából érkezett lakosokra s ezeknél teljesítsék szigorúan az ellenőrzést s szükség esetén a védőoltást.

— **Villanytelep.** A villanytelep átvétele egyre tart. Még az utcai hálózat maradt vissza. Megirtuk, hogy az új nagy gép pompásan működik, de annyi bizonyos, hogy ezt az utcánok, legalább is sok helyen nem lehet észrevenni. — Akárhány helyen az éjjeli égők sem világítanak. Napokon keresztül sötét az irtalmasnővérek háza sarka a Toborzó-utca kanyarodójánál, pedig itt nagy és pedig veszedelmes kocsiközlekedés van. No, de majd másképp lesz ezután.

— **Hadisegély.** Városunkban a hadisegélyesek száma ez év első két hónapjában 120-szal szaporodott. Ezekhez számít ezen felül még a 43–50 éves bevonultak közül is 60 család. Érdekesebb ezeknek az öregnek lajstroma. Legtöbbje hat-nyolc, sőt kilenc-tíz gyermeket hagyott otthon. — A megfelelő rovatok száma nem elég ennyihez, különösen ha — mint meg is történt — még unokák is tartoznak a segélyezendő családtagok közé. Ezekkel együtt a segélyezendő havi összege eléri a 40 ezer koronát.

— **A Temetőhegy és a munkáshiány.** A veszprémi keresztyén munkásegylet földmívelő szakosztálya f. hó 8-án értekezletet tartott. A többiek között megjelentek *Rej Jenő* földbírtokos és *Nagy József* városgazda, mint a vetőmagot ellenőrző bizottság tagjai, továbbá *Kajdacsy Endre* a vármegyei gazdasági egyesület titkára. A megjelentek gyakorlati tanácsal látták el az egyesület tagjait arra nézve, hogy mi a teendő, ha valakinél a vetőmagban, vagy munkaerőben mutatkozik hiány miatt a földek elvetetlenek, avagy megmunkálatlanok maradnának. Árpában és zabban körülbelül 80 mm-ra lesz szüksége a veszprémi gazdáknak; munkaerőre nincs szükségük, mert egymás megsegítésével el tudják végezni összes tennivalójukat. Bár csak sokfelé nyilvánulna meg az összetartásnak ilyen szép példája a közjólét javára.

— **Rabkértészek.** Az igazságügyminiszter elrendelte, hogy a törvényszéki fogházakban leartóztatott munkáerejének felhasználásával a királyi ügyészségek rabkértészeket szervezzenek. A rendelet szerint ebben a dologban haladéktalanul kell intézkedni, hogy a küszöbön álló tavaszi gazdasági időszakban a rendszeres termelést már meg is kezdhessék. Ugy értesülünk, hogy dr. *Lányi Sándor*, a veszprémi törvényszék ügyésze, már városunk több részén alakított ilyen rabkértészetet s azokban a megfelelő tavaszi munka rendben folyik.

— **Ápolónők felvétele.** Lapunk folyó évi február 27-iki számában adtunk hírt arról, hogy a helybeli cs. és kir. tartalékkórházban fizetéses ápolónők nyerne alkalmazást. — Hírünk alapján tömegesen jelentkeztek olyanok, akik most akarják magukat ápolónőkké kiképeztetni. A kórházparancsnokság ezután kéri mindazokat, akik még jelentkezni kívánnak, hogy se személyesen, sem pedig kérvénnyel ne ajánlkozzanak, mert tekintettel az ajánlkozók túlságosan nagy számára, további jelentkezések nem vehetők figyelembe.

— **Színházi estély.** Demeter István, több földrajzi társaság tagja népszerű föld- és néprajzi felolvasó-estélyeket rendez vetített képekkel a veszprémi színházban. Az első estély március 18-án esti 8 órakor kezdődik a 134 képben bemutatott *Egyiptom* ismertetésével. A többi estély programja: India, Ceylon, Birma; — Java, Sumatra, Borneo, Celebes, Szingapore s a Filipini szigetek; — Budha Konfucius és Shinto tanainak hazájában; — Ausztrália, Újzeland, Oceania és Új-Guinea; — Az amerikai élet komoly és humoros oldalai. Jegyek Krausz A. kereskedésében előre megválthatók.

— **A tejhiány megszüntetése érdekében.** A háborúval kapcsolatban mutatkozó tejhiány régebben foglalkoztatja már a szakköröket. A veszprémi vármegyei gazdasági intézőbizottság is megbeszélte a kérdést legutóbb tartott ülésében. Arra a megállapodásra jutott, hogy a kecsketejnyesztés fokozása volna egyik legalkalmasabb eszköz a tejtermelés emelésére. A kormány részéről is mozgalom indult meg, mely a nagyobb kecskeimporot akarja előmozdítani. Beszerzésre jelentkezni már most is lehet. Azoknak szándékuk van kecskék beszerzési, óhajtatásukat jelentésük be közzégük előjárásánál. Különben ebben a tárgyban dr. *Véghely Kálmán* alispán külön felhívást is fog intézni a vármegye közönségéhez. Az első konkrét lépés a mozgalom ügyében már a legközelebbi megyegyűlésen megtörténik, amennyiben a vármegye alispánja a megyei szabályrendelet oly értelemben való módosítására tesz előterjesztést, hogy a kecskék a közlegelőkre kihajthatók legyenek.

— **A zsir és szalonna ára.** Veszprémben hivatalos megállapítás szerint március 15-ig a friss szalonna bérrel kékít 5-60 K, bér nélkül 5-80 K, az olvasztott zsir 6-50 s a hajt 6 korona.

— **Szénszükséglet biztosítása.** Alispánunk a vármegye hivatalos lapjában a Községfejlesztő Részvénytársaság ajánlatát közli szénszükséglet beszerzésére. Egyben ajánlja, hogy a községek vezetői ne csak háziszükségletükről, hanem arról is gondoskodjanak, hogy a közönség jó és méltányos áron megszerezhető tüzelőanyaghoz juthasson. A részvénytársaságnak tudnia kell, hogy a vármegyének mennyi szénre van szüksége. Erre nézve nem kíván képviselőtestületi határozatot, hanem megelégszik az előjárás rendjével. Az előjárás tárgyaljon tehát a részvénytársasággal. Az alispán mindazonáltal szükségesnek tartja, hogy a képviselőtestületek is foglalkozzanak a rendelkezéssel s a véghatározatot a törvényhatóságokhoz fűljesszék. A rendelkezés három évre szól s ez csak előnyös, mert árcsökkenés esetén az előnyök a rendelők részére élvezi, áremelkedés esetén pedig ily előnyös szerződést nem köthet. A részvénytársaság ajánlata három évi rendelkezés: 1/a porosz szén és 90 dkos szárazon sajtolt porosz brikett fűtési célokra — a 136 koronás márkakurzus figyelembe vételével — 275 fillér netto árban. Az ipari szén ára 210 f. Ha a számla-fizetés napján a márká árfolyam magasabb vagy alacsonyabb lesz, a különbözetet a rendelők terhére vagy javára számolják el. A szállítást szénben s brikettben előreláthatólag vegyesen történik. A megyei hivatalos lap közli a megrendelőlap szövegmintáját is.

— **Sebesült- és rokkant katonák méhéseti oktatása.** A Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület által, a veszprémi lábadózsoszat sebesült- és rokkant katonái részére létesített gazdasági tanfolyam anyaga egy igen hasznos gazdasági mellékazat oktatásával szaporodott. *Kránti József* állami tanító vállalkozott arra, hogy a rokkant- és sebesült katonák elméleti és gyakorlati méhéseti előadásban részesíti. A gyakorlati méhéseti oktatás a vármegyei gazdasági egyesület telephelyén elhelyezett mintaméhesben fog megtörténni.

— **A huszezeresek!** A Veszprém városi adóhivatal már összeállította azoknak a polgártársaknak névsorát, akiknek jövedelme — már a hivatal szerint — legalább is évi huszezer koronáskálval duzzasztja az öreg bugyellárst. Ötvenkét adófizetőre fogja rá ezt az adóhivatal s hogy közel jár a helyes számhoz, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy közülük 31-re már a múlt évben is megállapította a kivető bizottság a megfelelő jövedelmet.

— **A harcteren küzdő katonák ellátása könyvekkel.** Az iskolai hatóságok az összes középiskola tanintézetek vezetőit felhívták, hogy a tanulókat buzdítsák, hogy olyan szépirodalmi, hazafias, egyszerű közhazsnu könyvet, melyet már kiolvasztak, ajándékképpen adományozzák oda, hogy a hadvezetőség a harcteren küzdő katonák hasznos olvasmánnyal láthassa el. Ezeket a könyveket a Vörös Kereszt adományosztályának kell elküldeni.

— **Megállapítja a munkabérek.** A városok polgármestereitől, valamint a járáros főbíróitól beérkeztek a személyes és egyéb szolgáltatások díjazására, úgy szakmány és napszám munka árának megállapítására vonatkozó javaslatok. E javaslatokat egy szűkebb körű bizottság f. hó 13-án a vármegyei közgyűlés után részleges tárgyalás alá veszi s a megállapodások alapján javaslatot tesz az alispánnak a díjazás nagyságának kötelező előírására.

— **Katonák özevegyei és árvái.** A veszprémi megyei kir. tanfelügyelőség lelkes hangú felhívást küldött a vármegyei tanítókhöz, melyben felszólítja őket, hogy rendezzenek gyűlést a harcban elesett tanítók özevegyeinek és árváinak számára. A gyűlés napját f. évi március 15-ében állapította meg. A gyűjtött összeget a gyűjtőivel együtt f. évi március hó 20-ig a veszprémi megyei tanfelügyelőség címére kell beküldeni. Az a tanító aki már e célra gyűjtött s a pénzt beküldötte, az összeg megjelölésével tegyen erről a tanfelügyelőségnek is jelentést.

— **Rekvirálás és a tanítók.** Gabonarekvirálásnál kötelesek az áll. és közs. tanítók közreműködni, ha erre hivatalos felszólítást kapnak. Ilyen célra azonban egy-egy tanítónak legfeljebb nyolc napi szabadság engedélyezhető és addig igénybe nem vehető egy tanító sem, míg a vármegyei közgazgatás vezetőinek kérelmére az iskolai főhatóságok erre az engedélyt meg nem adják.

— **Adófizetés Veszprémben.** Az 1915-iki háborús évben az adófizetés végösszege kedvezőbb helyzetet mutat, mint az előző évi. Míg u. is 1914. év végéig 220.000 koronát, addig az 1915. év végéig 250.400 koronát fizettek be az adózók. Az adóketvés aránya pedig mind a két évben ugyanaz volt. Ez is a pénzösszeg mellett bizonyít.

— **Nem elég a lisztadag.** A vármegyei gazdasági intézőbizottság legutóbb tartott ülésében egyhangulag abban állapodott meg, hogy a miniszteri rendelet alapján a földmunkást megillető napi négyszáz gramm liszt mellett a munkás a nagy fizikai erőt kívánó munkát elvégezni képtelen. Tekintettel e nehézségre, a vármegyei alispán utján arra kéri a földmívelésügyi minisztert, hogy a napi 400 gr. lisztet meg egyszer annyira emelje fel.

— **Nem akarnak leszedődni.** A vármegye egész területén általában azt tapasztalják, hogy azok a munkások, akik más években aratási és cséplési munkákra le szoktak szerződni, a folyó évben e leszerződéstől ez ideig tartózkodnak. — Ebből a jelenségből kifolyólag dr. *Véghely Kálmán* alispán az összes községi- és körjegyzőkhöz rendeletet bocsát ki, melyben felhívja őket, hogy a mezőgazdasági munkásokat figyelemztessék a körülményre, hogy aratási és cséplési munkákra legkésőbb ápr. 15-ig szerződjenek le. Ha a felhívásnak eleget nem tesznek, hadimunkára küldik őket a legelső kinalózkodó alkalommal.

— **Iskolafelügyelők.** A vallás- és közokt. miniszter jóváhagyta a vármegyei kir. tanfelügyelőség ama javaslatait, melyeket az elemi iskolai hatodosztályosok vizsgálataira kiküldendő iskolafelügyelőkre vonatkozólag tett. Együttal azt is megengedte, hogy e vizsgálatokat április hó folyamán megtartassák. Ez az engedély természetesen nem vonatkozik az alsóbb osztályokra, hanem kizárólag csak a hatodik osztály tanulóira.

— **Tanítók összeirási lapja.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter utasította a kir. tanfelügyelőségeket, hogy minden elemi iskoláról a f. évi március elsején létező tényleges állapotokat jelentsék be. E célból minden iskola összeirási lapot kap, amelyben fel kell tüntetni a tanítói állásokat, a tanerők számát, — a felfitánitónál pedig a katonai szolgálatra vonatkozó adatokat. Ezek az izek az iskolaszéki elnök aláírásával, az iskola pecsétjével ellátva fordul postával a kir. tanfelügyelőségnek küldendő be.

— **Felülfizetés.** A balatonfüredi állami polgári fiúiskola által, a balatonfüredi vöröskereszt és a hadbavonultak családtagjainak segélyezésére szolgáló járási alap javára, március hó 4-én tartott hangversenyen felülfizetni szivesek voltak: Szentes Géza 20 kor.; özv. Oblatt Rudolfné 15 kor.; Vurglics Ágoston, Zágor Pál, özv. Engel Gyuláné, Perl Jenő, Huray Anna, Kutasi Imre, ifj. Kutasi Imre, Molnár Antal, Lipnik Jenő, Fábán János, Nagy Dezső és Umbach István 10—10 kor.; Láng Vilmos 9 kor.; Györfi Imre 8 kor.; Faragó Adolf 6 kor. 10 fill.; Nagy Lajos, Bedegi Gábor, Juranek N. és Fodor Ferenc 6—6 kor.; Szikora Vilmos, Halbik Ciprián, Szűts Károly, Kovács Gyula, Györfi Lajos, Czobor Béla, Besseli István, Vaszary Ernő, dr. Arácsi Gyula, Nánay Sándor, Marton Mór, Kozma István, dr. Rosenberg Lajos, Simon Ferenc, Németh Lajos, Hordós Ferenc, Löbl Mór, Ligeti Jenő, Steinbock József, özv. Protivinszky Fülöp, Toma István és Balogh Endre 5—5 kor.; Zwicker Béla, özv. Koller Károlyné, Vörös Dániel, Valtér Géza, Sattler Gyula, Gáspár Imre, dr. Vágó Jenő, Zollner Ármán, Reznayk Albert, Fekete József és Reviczky Sándor 4—4 korona; Csekő Nándor, Koronczay József, dr. Somogyi Károly, Bóti János és Horváth Gyula 3—3 kor.; Szilávi Mór, Löwinger Simonné, Závodszky István, Somogyi Károly, Soós Gyula, Mészáros István, Löwinger Miksa, Löwinger Ignácné, Hirschfeld Dezső és Romics János 2—2 kor.; Pollák Vilmos, Pollák Vilmosné, Horvát Ferencné, Kerepeszky Pál, Ivancsics Ferenc, Kéntör Sándor, Andrassy Kálmán, Ujhelyi Imre és dr. Stolzner József 1—1 koronát. A szives adakozóknak úgy az intézet, valamint a fent megnevezett egyesületek nevében hálás köszönetet mond az intézet igazgatósága.

— **A Sió szabályozása.** A Sió szabályozásával járó munkálatot az idén is folytatni fogják. A földmívelésügyi m. kir. miniszterium ugyanis elrendelte, hogy az 1912. évben kiadott munkát, melynek költségelőirányzata kerek 2.500.000 korona volt, további 4.300.000 koronára "bővítsék ki, mely összegből kisajátításokra esik mintegy 1.200.000 korona. A folytatólag végzendő munka tiszta költségelőirányzata mintegy 3.100.000 korona.

— **A vásárok korlátozása.** A magyar gazdaságvétség országos mozgalmat indított a végből, hogy a gazdaközönség kiemelje a m. kir. minisztériumtól június, július és augusztus hónapokban az állatvásárok beszüntetését. — A vármegyei gazdasági intézőbizottság legutóbb tartott ülésén maga részéről is hozzájárult a mozgalmához és felkérte dr. Véghegy Kálmán alispán, hogy ez értelemben keresse meg a belügyminisztert. Az alispán a kérés teljesítését készségesen megígérte.

— **Nők mezei munkája.** A háborús gazdasági viszonyok között a nők munkaereje is nagy szükség van. Hogy e munka alól ki ne vonhassák magukat, a gazdasági intéző bizottság felkérésére dr. Véghegy Kálmán alispán rendeletet bocsát ki, mely szerint hadisegélyben részesülő s mezőgazdasági munka végzésére alkalmas nők községükben, vagy attól legföljebb egy órányi távolságban egy magyar hold kapást növényt kötelesek napszámért, vagy részért megművelésre elfogadni. Ha valaki e rendelkezésnek eleget nem tesz, úgy tőle a hadisegélyt részben, vagy egészen megvonják.

— **A lelkeszek szociális munkája.** A „Hangya” fogyasztási szövetkezetek központja az 1915. évről szóló közgyűlési jelentésében foglalkozás szerint csoportosítja mindazokat, akik a községekben és városokban a szövetkezeteknél élnek, pénztárnoki vagy könyvelői munkakört töltenek be. Ezek között első helyen áll a lelkeskedő papság, akik közül 404 elnöki, 109 pénztárnoki és 104 könyvelői minőségben működik a szövetkezetek vezetésében. Ki kell emelnünk azt, hogy ezek a szövetkezeti tisztségek igen sok munkát, megbecsülhetetlen önzetlenséget jelentenek és semmi anyagi hasznot nem hajtanak. Midőn erre a tényre rámutatunk, fel kell még említenünk, hogy a Hangya szövetkezetei mellett még a ker. fogyasztási szövetkezeteket is a lelkeszek vezetik, még inkább a hitelszövetkezeteket, amelyeknek száma felülmúlja az előbbieket.

— **A talaj felszárítása.** A tavaszi mezőgazdasági munkák végzését különösen a pápai és devecseri járás Marcalmenti részében, továbbá az enyingi járás több községében a munkáshiányon kívül a szántóföldeken levő vizek is nagy mértékben akadályozzák. Eme nehézség kiküszöbölésére dr. Véghegy Kálmán alispán rendeletet bocsát ki az illető vidék felszárításához, melyben felhívja őket, hogy mindent kövessenek el arra nézve, hogy a szántóföldekről a vizek a vízjogi törvény keretein belül s a magánjogi érdekek sérelme nélkül levezetessenek.

— **A só megállapított ára.** A kereskedelemügyi miniszter körrendeletben értesítette — a pénzügyigazgatóságokat, hogy a tiszta iparsó árat 100 q.-nál aluli mennyiségben 2 K és 57 fill., a tisztátalan 217, 100 m.-mázsán felül a tiszta 2 K 20 fill., a tisztátalan 1 K 80 f.-ben állapított meg.

— **Több rézgálic kell.** A földművelésügyi kormány a szőlők permetezéséhez kat. holdanként 10 kg. rézgálicot állapított meg maximumként. A vármegyei gazdasági intézőbizottság ezt az összeget nem találja elégségesnek. Az alispán utján sürögősen azt kéri a minisztertől, hogy a rézgálicmennyiséget kat. holdanként 15 kg.-ra emelje fel.

— **A munkaerő és a vasutak.** Az idén a nyári hónapokban minden lehető munkaerőt fel kell használni, hogy a gazdasági munkálatok kellő időben megtörténjenek. A munkaerő elvonása sok esetben nagy károkkal járna. A vármegyei gazdasági intézőbizottság mérlegelve ezt a helyzetet, arra kérte fel a vármegye alispánját, hogy kérelmezze a kereskedelemügyi miniszternél, hogy az államvasutak a szorgos gazdasági munkálatok idején, nevezetesen jun.—aug. hónapokban, a tömeges munkaerőt igénylő pályafenntartási munkák végzését a lehetőséghez képest korlátozzák.

— **A mulatóhelyek zárójára.** A belügyminiszter a kivételes intézkedésekről szóló törvényben kapott meghatalmazás alapján rendeletet bocsátott ki, melyben eltiltotta, hogy a kocsmák, kávéházak, italmérő- és elárusító helyek (bodegák, automata-büfék, bárók) éjféli után egy órán túl nyitva maradhassanak. A rendőrhatalóságok a zárórát egy órán túl kivételesen sem hosszabbíthatják meg. Az említett helyiségek reggel öt óra előtt nem nyithatók ki. E rendelet nem vonatkozik a vasúti vendéglőkre. A rendelet megszegése kihágás, melynek büntetése két hónapi elzárás és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetés. A rendelet márc. 16-án lép életbe. A miniszter a rendelet elején

elismeri, hogy a nagyközönség a mai súlyos viszonyok között egészben véve kellő komolyságot tanusít. De aztán így folytatja: „Akadnak azonban egyesek, akik még a rendes idők mértékén is túlmenő és egész éjszakákat betöltő vigadozásokkal sértő ellentétbe jutnak a jóérzésű közönségnek a mai időkhöz illő nemes viselkedésével. Ez teszi indokolttá, hogy korlátoztassanak az ilyen túlhajtott mulatozásra csábító alkalmak, amelyek erkölcsi hátrányuk mellett még közegészségügyi szempontból is veszedelmekkel járhatnak.”

— **Szabad tengerit vásárolni.** A hivatalos lap egy rendeletet közöl, amely az ország bizonyos megyéinek és városainak megengedi, hogy területükön ne csak a Haditermény r.-t., hanem magán-személyek is vásárolhatnak takarmányozási, hizlalási stb. célokra tengerit azzal a feltétellel, hogy megvásárolt mennyiség felét a Haditermény r.-t.-nak közvételekre megvételre felajánlják. A megyék és városok között a Dunántulból csak Győr-, Komárom-, Sopron- és Mosonmegye, valamint Győr, Komárom és Sopron városok vannak felsorolva. E kedvezményt mindössze 34 megyére és 9 városra terjesztették ki.

— **Mennyi gabonát szabad otthon tartani.** Az egész magyar birodalom területén szigorúan kutatják az elrejtett gabona- és lisztmennyiséket. — Időszzerű tudni, hogy mennyi gabonát lehet otthon tartani, amely mennyiség nem esik elközbáz alá. 1916. március 1-től augusztus 15-ig egy földműves személyre 80 kg. buza vagy rozs, illetve 62 kg. 20 dkr. liszt esik. Egyéb munkások (iparos, gyármunkás, stb.) 57 és fél kg. gabona, illetve 48 kg. 40 dkr. lisztet tarthatnak. Minden más foglalkozásu emberre 40 kg. 42 dkr. liszt jut fejenként.

— **A kormány a rizszuzsora ellen.** A behozatali nehézségek, de főleg a mértéktelen spekuláció miatt roppant drága a rizs a vidéken. — Békeidőben hatvan fillérért már első minőségű rizst lehetett kapni, most azonban nem ritka az olyan vidéki város, ahol 4—5 koronát is elkérnek egy-egy kilogramm törmelékrizsért. Most halljuk, hogy a kormány gondoskodni fog a vidéki városok rizsszükségletéről. A belügyminiszter ugyanis körtáviratot intézett a vidéki városokhoz és föl-szólította őket, — hogy távirati úton kövöljék vele — mennyi egy évi rizsszükségletük redukált fogyasztás mellett. A belügyminiszter arról is értesítette a vidéki városokat, hogy sikerült biztosítani a vidéki fogyasztás részére a megfelelő rizsmennyiséget.

— **Nincs faszeg.** Ezt a cikket ez időszert megsejteni nem lehet. A magyarországi faszegszükséglet nagyrészt békeidőben Amerika szállítja. Az Amerikából való behozatal most egészen szűnhet és ugylátszik, hogy a hazai gyárak egyáltalában nem foglalkoznak ezidőszert e cikk előállításával, mert faszeget most még elenyésző kismennyiségben sem lehet beszerezni.

— **Az aratómunkások szabadságolása.** A M. K. tudósítója jelenti: Hivatalos helyről nyert értesülés szerint mindazok a 45—50 éves besorozott mezőgazdasági munkások, akik aratómunkára már elszereztek, avagy még szerződni óhajtanak, az aratás idejére legalább egyhónapi szabadságot fognak kapni.

— **Nincs spárgahiány.** Kereskedőinket és mindazokat, akik a spárgahiányt érzik, figyelmeztetjük a Pécsi Kereskedelmi- és Iparbank R.-T. pécsi áruosztályának mai számunkban megjelent hirdetésére és ajánljuk a pécsi papirspárga és zsák-zsinag beszerzését, mert a kenderfonalat teljesen pótolja s jó, erős és olcsó.

Az iskolai kirándulások, a tanítás és nevelés szolgálatában.

írta: Berényi Ferenc.

I.

A nemzeti műveltség elemeit, amelyek mindenki nézve egyaránt szükségesek, amelyek megvetik az erkölcsös jellem alapját, a népiskola van hivatva a gyermekek szívébe oltani. A népiskola tehát, a népnek nevelő-intézete, ahol tanítás és nevelés által képessé tesszük a gyermeket arra, hogy önművelésén tovább haladva: a) mint vallásos egyén az Istent szolgálja, b) s helyét a nemzeti társadalomban, mint annak egyik tagja, betöltse. Ezen nevelő-intézetben t. i. az iskolában a tanító

az, aki ezt, a mindenki nézve értékes és szükséges anyagot, a gyermekekkel megismerteti. A tanítóra nézve azonban nem elégséges, hogy ő maga ezen ismeretekkel tisztában legyen; hiába-
való munka, ha ő ezt az anyagot a gyermekekkel folyékony előadásban közli. A tanító ezen ismeretnek kiegyesítője az, hogy tudja, hogyan kell tanítani. Ezért ismernie kell azon módokat és eszközöket, amelyekkel ezt az anyagot a gyermekek tulajdonává teheti. Tudnia kell, mit és mikor kell alkalmazni. Sok ilyen eszköz áll a tanító rendelkezésére, amelyeknek ügyes felhasználásával, a gyermekeket igazán tanítja s amelyek az ő munkáját megkönnyítik. Ezek közé tartoznak az iskolai kirándulások.

Mit nevezünk iskolai kirándulásnak? Kirándulásnak nevezzük a tanulók egy bizonyos csoportjának, a tanító felügyelete mellett a szabadba való kimenetelét, összekapcsolva azzal a céllal, hogy a tanulók ismereteket szerezzenek. Már ebből is láthatjuk a kirándulások fontosságát. Mert a tanítás célja az ismeretszerzés és így ez a cél elérésére szolgáló eszközök egyike. Minden kirándulás kell, hogy ezen céllal legyen összekötve. Akár szórakozás, akár testedzés végett tegyünk sétákat a tanulókkal, az előbb említett célért tegyük azt. Így tehát nem elégséges, ha éppen csak kimegyünk a szabadba a tanulókkal, ott azután magukra hagyjuk őket. Az ilyen kirándulás nem áll a tanítás és nevelés szolgálatában, habár ezek sincsenek a gyermekekre minden haszon nélkül; mert a fogékony gyermeki lélek magától is figyelmes lesz minden előtte eddig ismeretlen dologra, de magától még sem alkot oly tiszta fogalmat és maradandó képet, mintha a tanító irányozza céltudatosan figyelmét. Ki a szabadba a gyermekekkel! De mindig tudjuk, hogy miért. Ne az alkalmatlanságtól vagy helytől várjuk, hogy mit tanítsunk! Készületlen, kapkodó, eredménytelen munka lenne ez. Legyen ezzel tisztában már az elindulás előtt. Mert ne felejtsük el, hogy a kirándulás sohasem lehet cél, hanem mindig csak eszköz a célhoz. A célt az eszközzel felcserélni nem szabad, mert ez csakis a tanítás eredményességének rovására történhetik. Pedig a kirándulástól nem ezt várjuk, hanem a tanítás eredményességének előmozdítását. S meg is lesz ez az eredmény, ha a kirándulások az egyes tantárgyakhoz kapcsoljuk, vagyis eszköznek vesszük. Ez az, amiről előbb is szóltam. Tekintsük az egyes tantárgyak körében épp oly eszköznek, mint akár a földrajznál a térképet, vagy a természettannál az egyes kísérleti eszközöket, amelyek mind arra vannak hivatva, hogy a tanításnak sikerét eredményezzék. Az egyes tantárgyak pedig, amelyekhez a kirándulásokat kapcsoljuk: a vallás, földrajz, természetrajz és gazdaságtan. Lássuk ezeket egyenként.

Szabadságolás mezei munkára. A hadügyminiszter és a honvédelmi miniszter rendeletet bocsátott ki, hogy a mezőgazdasággal foglalkozó legénység, amely a mögöttes országokban katonai vagy népfőlkéi szolgálatot teljesít, a tavaszi szántás-vetési, szőlőművelési, erdőgazdasági és egyéb gazdasági munkákra, amennyire a katonai érdekek megengedik, a lehető legnagyobb számban három-öt hétre szabadságoltassék. A szabadságot a legénységnek kihallgatáson (rapporten) kell kérelmeznie. Kérvényre vagy községi bizonyítványra nincsen szükség. Az említett munkákra a lehetőséghez képest és a szokásos napszámnak megfelelő és a végzett munka arányában megállapított díjazás ellenében 20—20 főből álló katonai munkáosztagok is ki fognak rendeltetni. A munkáosztagok kivezénylése végett a törvényhatósági gazdasági munkabizottsághoz kell fordulni. Az említett bizottság megkerülésével beadott kérvényeket nem veszik figyelembe. A sürgős gazdasági munkák végzésére katonai kincstári lovakat is kikölcsönöznek. A kikölcsönzés iránti kérelmeket is a törvényhatósági gazdasági munkabizottságnál kell előterjeszteni. A szabadságot megőrző és

munkások, valamint a fölmentett mezőgazdák, ha sürgős gazdasági munkájukat elvégezték, a kevésbé sürgős és később is elvégezhető munkájuk helyett a hadbavonultak sürgős gazdasági munkáit kötelesek elvégezni. Ellenkező esetben a szabadság, illetőleg a fölmentés kedvezményeitől tőlük megvonják. A gazdasági érdekek kellő megővése végett a honvédelmi miniszteriumban az összes miniszteriumok bevonásával Honvédelmi Gazdasági Tanács és e tanács mellett három mezőgazdasági ügyosztályt szerveztek. A Honvédelmi Gazdasági Tanács és szerveinek feladata:

1. mezőgazdasági üzemelővel és a mezőgazdasági termeléssel, valamint a különböző iparüzemekkel összefüggő összes katonaiügyi igazgatási elvi kérdések és javaslatok elbírálása és végrehajtási módjainak kijelölése, a figyelemreméltó általános panaszok lehető megszüntetése iránti intézkedések előkészítése;

2. a gazdasági szabadságolások, a munkáscsoportok kirendelése és a fölmentések tekintetében fölmerült elvi kérdések tisztázása;

3. a katonai munka-, ló- és igacöröknek rendelkezésre bocsátása.

Ezáltal lehetővé fog válni, hogy az összes intézkedések, amelyek a gazdasági érdekeknek a katonaiügyi igazgatás terén való megővését célozzák, minden bürokratikus eljárás mellőzésével a lehető leggyorsabban és legcélszerűbben megtörténjenek. A magánfelek csakis törvényhatósági gazdasági bizottság útján terjeszthetik elő kérelmeiket és panaszaikat.

Használjunk hadisegély-bélyeget!

A háború krónikája.

Március 5. Yperntől délre egy harc egyelőre nyugvópontra jutott. A Champagneban az élénk tűzérési harc tegnap is folyt. Az Argonnokban egy gyengébb ellenséges támadás megihusult. A Maas mindkét oldalán a franciák erősebb tűzérési tevékenységet fejtettek ki és tűzük jelentékeny fokozása után Douaumont falu és a hozzá csatlakozó német vonalak ellen támadást intéztek. Az ellenséget nagy veszteségével visszaverték, miközben helyenként közelharca került a sor; e mellett ismét több mint 1000 sebesülten foglyot veszített. A február 22. óta vívott harcok zsákmánya a harcműzők kitakarítása után az eddigi megállapítások szerint 37 ágyúról és 75 géppuskáról 115 ágyúra és 161 géppuskára szaporodott. Oberseutnél az ellenség hiába próbálta meg, hogy a február 13-án tőle elfoglalt állásokat visszahódítsa. — Amint most már megállapítottuk Durazonnál 34 orosz ágyút és 11.400 puskát zsákmányoltunk. — Dubnó vidékén az oroszok tegnap megkísérelték, hogy az Ikva balpartjára jussanak át. Visszaverték őket. Az oroszok sajtójában egyre makacsul megújul az a híresztelés, hogy a Dnyeszter mentén és Csernovicnál szerencsésen fejlődő nagy támadást hajtának végre. Ez a híresztelés magától érthetően teljesen valótlon. Harcvonalunkon ott egy fél óra semmi sem változott.

Március 6. A franciák este felé a harcvonal különböző pontjain élénk tűzést kezdtek. A Maas és a Mosel között a francia tűzérési huzamos ideig igen tevékeny volt és Douaumont vidékét időnként különös hevesseggel lövöldözte. Gyalogsági harc nem volt. — A délkeleti, az orosz és az orosz harctéren a helyzet változatlan.

Március 7. Vermelléstől északkeletre élénk aknaharc folyt. Az angol gyalogságot, amely ott több ízben kisebb támadásba kezdett, a németek tüzelésükkel visszaverték. A Maas keleti partján a nap általában nyugodtabban telt el, mint eddig. Mindazonáltal kisebb harci cselekedetek eredményeképpen tegnap és tegnapelőtt foglyokban 14 tisztet és 934 főnyi legénységet szállítottak be a németek. — A német tengerészeti léghajók egy része a március 5-éről 6-ára virradó éjjel a Humber mellett lévő hulli tengerészeti támaszpontot és az ottani dokktelepeket bőségesen bombázták. Jó hatást figyeltek meg. — A délkeleti és az orosz harctéren nincs újabb esemény. — Az orosz harctéren a harci tevékenység több nap óta a rendkívül erős csapadék, a hegyekben pedig lavina-veszedelem következtében, csaknem teljesen szünetel.

Március 8. Kisebbségi angol osztagokat, amelyek a németek állásig nyomultak előre, szuronnal verték vissza. A Champagneban a németek Maison de Champagne-től keletre visszafoglalták azt az állást, amelyben a franciák február 11-én megve-

tették lábukat. Eközben 2 tisztet és 150 főnyi legénységet elfogtak. Ma reggel a Woivre-vidéken rohammal elfoglalták Fresnes falut. — A helység nyugati részén egyes házakban a franciák még tartják magukat. Több mint 300 foglyot vesztek. — Karlovkánál József Ferdinánd királyi herceg vezérezredes hadseregének osztagai az oroszokat egy elsáncolt állásból kiűzték és ott megvetették a lábukat. Tarnopoltól északnyugatra egy magyar és osztrák portyázó különítmény az oroszokat egy 1000 méter hosszúságú lövőárból elűzte és betemette az orosz állást. — Az orosz és a délkeleti harctéren a helyzet változatlan.

Március 9. A franciák Maison de Champagne-majortól keletre ellentámadásba fogtak. A nyugati szárnyon még kézigrávátharc folyik. A támadást a németek visszaverték. Hogy a Maastól jobbra a Cote de Talou, a Pfeffer-hegyhát és Douaumont déli lejtőjére előretolt új állásaikhoz a csatlakozást a németek megjavították, a folyó balpartján 6 kilométer szélességben és több mint 3 kilométer magasságban rohammal elfoglalták az ellenség állásait Bethincourtól lefelé a Forges-patak mindkét oldalán. Forges és Regneville falvak, valamint a Raben- és a kis Cumières-erdő magaslatai birtokukban vannak. A franciáknak ellentámadásait véresen visszaverték. Az elfoglalt állások védőseregének nagy része elpusztult. A sebesülten maradványt, 58 tisztet és 3277 főnyi legénységet elfogták, azonkívül 10 ágyút és sok más hadiszert zsákmányoltak. — Az orosz és a délkeleti harctéren csönd uralkodik. — Az orosz harctéren a harci tevékenység tegnap is időnként élénkebb volt. Egyébként nincs nevezetesebb esemény.

Március 10. A németek a Douaumonttól délre levő állások és a Woivre-vidéken húzódó vonalak közt való összeköttetés megrövidítése céljából éjjeli támadással elfoglalta Vaux falut és a hasonló nevű páncélerődöt, valamint az ellenség számos csatlakozó erődítését. Német repülőek Verdun környékén nagyszámú légi harcban maradtak győztesek. Egészen bizonyos, hogy három ellenséges repülőgépet lelőttek. — A délnyugati harcvonalon a harci tevékenységet az időjárás még mindig szűk korlátok közé szorítja. — A délkeleti és az orosz harctéren nincs újabb esemény. — Németország hadat üzent Portugáliának.

IRODALOM.

* Magyar Kultura. Társadalmi és tudományos szemle. (Megjelen havonként kétszer: 5-én és 20-án. Évi ára 12 korona. Budapest, VIII. Horánszky-u. 20. sz.) — Legújabb száma most jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal. Tanulmányok: A Jézustársaság jogállása Magyarországon. Dr. Kmety Károly. — Középeurópa szervezkedése és hazánk. Dr. Márki Sándor. (2). — Az agrárpolitika feladata. Dr. Galovits Zoltán. — Tárcá: Lappaliák. Irta: Luis Coloma S. J. (5). — Pajzs és kard: Az Isten-tudat keletkezése és a „velünk született eszmék” (idea innáták). Bangha Béla S. J. — Levelek a szerkesztőhöz. 4. Protestánsok és jezsuiták. Ifj. Gonda Béla. — Szemlék és kritikák: Dr. Trikal József: Egység felé. Dr. Mester János. — Fr. Goldschmitt: Der Kulturkampf in Frankreich. Bangha Béla S. J. — Kiss Menyhért: Táboriútek. Wlassics Tibor: Világok túságán. Dr. Novák János. — Színház: Vigaszínház. — Napló: Concha Győző. T. V. P. — Szabadkőműves csendélet. B. K. — Rövid följegyzések.

* A „Vasárnapi Ujság” minden száma gazdag tartalommal jelenik meg. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 5 korona, — a „Világ-krónikával” együtt 6 korona, — Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám). Ugyanítt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb újság a magyar nép számára félre 2 korona 40 fillér.

* Az „Élet” szépirodalmi és művészeti hetilap, (Szerkeszti Andor József) gazdag tartalom, érdekes és aktuális képek egészítik ki. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári-ut 15. — Előfizetési ár félre 10 kor. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

* A „Borromeus” hitszónoklati folyóirat (Győr; évi előfizetése 12 kor.) most megjelent vasikos füzet a nagybőjt vasárnapjaira és ünnepére közöl tartalmas, korszerű szépen kidolgozott szentbeszédeket, valamint kilenc ügyes oktatást a szentmiséről és a hét nagybőjt beszédet Urunk kinszenvedésének főbb szereplő személyeiről. Igen jó hasznát vehetik a lelkipásztorok.

Fogászati műterem

Veszprém, Rákóczi-ter 22. sz. Telefon 49. Inter-urban

Wellner Gyula

régi jó hírű fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.

A szájpadiás nélküli műfogak speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

Anyakönyvi kivonat.

— 1916. febr. 25-től 1916. márc. 6-ig. —

Születés.

Lennert Antal napzamos és Lennert Mária fia József r. kath. — Csomai Julianna házicseled leánya Anna ref. — Hajagos János központi állami utász és Bocskai Mária leánya Karolina ág. h. ev.

Halálozás.

Ráksi Piroks Margit Ilona r. kath. 4 éves. — Kalmár József ref. 2 éves. — Bitmann Erzsébet r. k. 12 hónapos. — Bécsi Jánosné Horváth Teréz napzamosnő r. kath. 52 éves. — Gyulai Dánielné Majer Ágnes kertész neje r. kath. 30 éves. — Kandler János Károly r. kath. 15 hónapos. — Pap Lajos r. kath.

Házasság.

Molnár Antal siketnéma intézeti tanár ref. és Gaál Irén okl. tanítónő r. kath. — Biczi János államvasuti raktárnok r. kath. és Németh Karolina ref. — Horváth Imre napzamos r. kath. és Gelencsér Erzsébet r. kath.

Papirzsineg

kenderfonalat, spárgát és kötelet teljesen pótol. Jó, erős és olcsó. Minden vastagságban azonnal szállítható pécsi raktárunkból. Kiváncra minták és ajánlat vágott zsákzsinegről is. ::

Fehér superior

csomagoló papír, legjobb minőségű, 40, 50 és 60 kg.-os 63×90, 100 és 120 kilogrammos 90×126 nagyságban pécsi raktárunkból azonnal szállítható. Előnyös árak.

Pécsi Kereskedelmi és Iparbank Részvénytársaság áruosztálya Pécsen. ::

ÓRIÁSI

bajok vannak most a bádögdobozok körül a nagy bádöghiány miatt, úgy hogy gyáramban több ízben üzembiztos fordult elő, mert nem tudtam a sokféle nagyságú bádögdobozokat beszerezni. Mély tiszteltetlennel kérem tehát a t. fogyasztó közönséget, hogy bevásárlásainál legyen szives csak az óriási

FEDÁK

cipőkrémét kéri, hogy a szükséges dobozok készítése egyöntetű legyen, mert csak így lesz módomban tisztelt vevőim óriási szükségletét, dacára a súlyos viszonyoknak, kielégíteni. Az óriási Fedák-

CIPŐKRÉM

ma már nélkülözhetetlenné vált minden háztartásban, mert Háziasszonyaink meggyőződtek arról, hogy ezen kipróbált, jó cipőkrém az összes gyártmányokat felülmúlja. — Az óriási Fedák-cipőkrém a nyersanyagok folytonos emelkedése folytán

40 filléres áron

kertül forgalomba, mert sikerült nagyobb mennyiségű, elsőrendű minőségű nyersanyagot beszerezni és így a háború előtti kitűnő minőségben

mindenütt kapható!

VADÁSZ ZSIGMOND

vegyészeti gyára

Budapest, VI., Lehel-utca 29. sz.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. ORGONÁK átalakítását és hangolását jutányos áron számítom. Iskolák részére HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben készítek. ZONGORÁK javítását és hangolását úgy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban.

Bakos Kálmán

fűszer- és csemegekereskedő, ásványvíz nagy raktára
VESZPRÉM.

Telefon: 55. — Sürgőnyim: Bakos Veszprém.

Ajánlom a téli időnyre bel- és külföldi csemegeárukat, válogatott fűszerek, ideai aratású tea- : különlegességeimet. :

Teasütemények, csokoládék, kakaó és gyermekétajszerek. Mindennemű hal- és huskonzervek.

Befőttek, lekvárok, Jamsrum, likőrök, cognac és pezsgők, bel- és külföldi borok. — Kávékban nagy választék. :

Gőzkávépörköldő

Naponta friss pörkölt kávékeverék.

Háztartási és gazdasági cikkek. — Illatszerek. Finom hentesáruk. : Prágai sonka. :

Alapítottatott 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tartó:

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig minden néven nevezendő

ugymint: rópiratok, füzetek, könyvek, folyóiratok, árjegyzékek, körlevelek, hirdetések, sajtószedések, évi jelentések, mérlegek, kimutatások, gyászlapok, rovatolt táblázatok, névjegyek, meghívók, eljegyzési és esküvői meghívók, emlékek, címkek, stb. stb., jutányos áron számítván.

plébánia-hivatalok és iskolák részére szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek totális szerint fűzve vagy bekötve szállíthatnak. Hivatalos levélpapírok és borítékok, okmányborítékok mindenféle alakban és színben. Egy és négyvonalas csinos vizsgalapok, tetőszámszerű meneti-égekben. — Kaphatók a legjobb minőségű fehér íródal, ugyancsak fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61